

49

EL - HUDŽURAT / SOBE
OBJAVLJENA U MEDINI, IMA 49 AJETA

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدِمُوا فِي يَدَيْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ
إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ
صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ
أَعْمَالُكُمْ وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ۝ إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِندَ
رَسُولِ اللَّهِ أُولَئِكَ الَّذِينَ أَسْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى لَهُم مَّغْفِرَةٌ
وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ۝

U ime Allaha, Svemilosnog, Milostivog!

"O vjernici, ne istupajte ispred Allaha i Poslanika Njegova, i bojte se Allaha! Allah, zaista, sve čuje i sve zna."/1/ "O vjernici, ne dižite glasove svoje iznad Vjerovjesnikova glasa i ne razgovarajte s njim glasno, kao što glasno jedan s drugim razgovarate, da ne bi bila poništena vaša djela, a da vi i ne osjetite."/2/ "Doista, onima koji utišaju glasove svoje pred Allahovim Poslanikom, a to su oni čija je srca Allah iskušao u bogobožnosti - pripada oprost i nagrada velika."/3/

Ovo su ajeti kojima Uzvišeni Allah odgaja Svoje robove vjernike, u pogledu njihovog odnosa prema Njegovom Poslaniku, kao što je iskazivanje štovanja, počasti, velikodostojnosti. Uzvišeni kaže:

"O vjernici, ne istupajte ispred Allaha i Poslanika Njegova", tj. ne žurite ni u čemu kad ste s njim, odnosno prije njega, nego budite od onih koji će ga slijediti u svim stvarima, sve dok vam to ne postane obavezan način ponašanja. Tako se desilo Muazu, r.a., kada ga je upitao Poslanik, šaljući ga u Jemen: /192/ "Po čemu ćeš suditi?" - A on odgovori: "Po Knjizi Uzvišenog Allaha" - pa ga ponovo Poslanik upita: "A ako tu ne nađeš?" "Onda po sunnetu Allahova Poslanika, s.a.v.s.", pa opet upita Poslanik: "Pa ako ni tamo ne nađeš?" - on dodade: "trudit ću se svojim mišljenjem", a Allahov Poslanik, s.a.v.s.,

udarivši ga u prsa reče: "Hvala Allahu, Koji je pomogao izaslanika Allahova poslanika u onome čime je Njegov Poslanik zadovoljan." Ovaj hadis navode: Ahmed, Ebu-Davud, Tirmizi i Ibn-Madže. Poenta je u tome što je Muaz na posljednje mjesto stavio svoje razmišljanje i svoj sud, odnosno iza Allahove Knjige i sunneta Njegova Poslanika, s.a.v.s. A da je svoje mišljenje pretpostavio Kur'anu i sunnetu, bio bi od onih koji istupaju ispred Allaha dž.š., i Njegovog Poslanika, s.a.v.s. Kaže Alija ibn Talha navodeći to od Ibn-Abbasa, r.a., da riječi:

"Ne istupajte ispred Allaha i Njegova Poslanika", znače: "Ne govorite ništa što je u suprotnosti sa Kur'anom i sunnetom." **"I bojte se Allaha"** u onome što vam je naredeno.

"Uistinu, Allah sve čuje", tj. vaše glasove (riječi), **"I sve zna",** tj. i vaše nijete. Kaže Uzvišeni Allah, dž.š.:

"O vjernici, ne dižite glasove svoje iznad Vjerovjesnikova glasa." Ovo je dodatna uputa kojom Allah, dž.š., odgaja vjernike da ne dižu svoje glasove u prisustvu Allahova Poslanika iznad njegovog glasa. Buharija navodi hadis od Abdullaha ibn Zubejra, r.a.: /193/ "Da je dojahala delegacija iz plemena Benu Temim do Muhammeda, s.a.v.s., pa je rekao Ebu-Bekr, r.a.: "Postavljen je Ka'ka'a ibn Me'abeda za njihovog vođu." Onda je Omer, r.a., rekao: " Ne, već je za vođu određen El-Akre ibn Habis." Tada je Ebu-Bekr ponovo rekao: "Ti baš hoćeš da mi proturiječiš" - na što je Omer, r.a., odgovorio: "Nemam želju da ti proturiječim", pa su se počeli pripraviti povisujući svoje glasove te je objavljen ajet o tome:

"O vjernici, ne istupajte ispred Allaha i Poslanika Njegova", i sve do kraja ajeta:

"A da su se oni strpjeli dok im ti sam izideš..." (49:5) Bilježi Buharija od Enesa ibn Malika, r.a.: /194/ "da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., primijetio izostajanje Sabita ibn Kajsja, pa je jedan od ljudi rekao: 'O Allahov Poslanice, ja ću te obavijestiti o tome šta mu se dogodilo.' Onda je otišao i našao ga u svojoj kući oborene glave, pa ga upitao: 'Šta ti je?' - na što mu Sabit odgovori: 'Zlo!' Bio je podigao svoj glas iznad glasa Vjerovjesnika, s.a.v.s., pa je mislio da su mu propala sva djela, te da je sigurno od stanovnika Džehennema. Vratio se ovaj čovjek Vjerovjesniku, s.a.v.s., i obavijestio ga šta je ovaj rekao. Zatim kaže Musa (tj. sin Enesa ibn Malika) da je Poslanik naredio da se vrati ovaj čovjek Sabitu i da ga obrađuje velikom radošću: 'Reci mu da nije džehenemlija, nego je dženetlija.'" Ovo predanje bilježi sam Buharija. Zatim je zabranjeno podizanje glasa pred Vjerovjesnikom, s.a.v.s., kao što se podiže u slučaju kada čovjek želi nadvisiti ton svoga protivnika. Naprotiv, Poslaniku se treba obraćati smireno i uz dužno poštovanje. Zbog toga Uzvišeni kaže:

* Objavljena nakon sure "El - Mudžadele".

"Ne razgovarajte s njim glasno kao što glasno jedan s drugim razgovarate"; isto tako Uzvišeni kaže:

"Ne dozivajte Poslanika kao što se međusobno dozivate." (24:63) A Ulema kaže: "Pokuđeno je dizati glas kod kabura Vjerovjesnika, s.a.v.s., kao što je bilo pokuđeno i za vrijeme njegova života, jer ga treba poštivati i živa i mrtva." Već smo naveli od muslimanskog halife Omera, r.a., da je čuo glas dvojice u Poslanikovo džamiji; pa kad su podigli svoje glasove, prišao im je i rekao: "Znate li gdje ste i odakle ste vas dvojica?" Oni rekoše: "Iz Taifa." Na to će Omer, r.a.: "Da ste iz Medine, žestoko bih vas istukao!" A Allah, dž.š., kaže:

"Da ne bi bila poništena vaša djela, a da vi i ne osjetite", tj. Mi vam zabranjujemo da dižete glas kod Poslanika, s.a.v.s., iz straha da se on ne naljuti, na što bi se rasrdio Uzvišeni Allah zbog ljutnje Svoga Poslanika, s.a.v.s., te da propadne djelo onoga koji ga naljuti, a on to i ne primijeti, kao što se navodi u sahih hadisu: /195/ "Doista ima ljudi koji izgovaraju riječi kojima je zadovoljan Uzvišeni Allah, pa nisu ni svjesni da ih one vode u Džennet. A ima i onih koji izgovaraju riječi koje ljute Uzvišenog Allaha, a nisu ni svjesni da ih one vode u Vatru višu nego što je između neba i Zemlje." Zatim je Uzvišeni Allah pohvalio spuštanje glasa kod Poslanika, s.a.v.s., podsticao, upućivao i budio želju za tim. Uzvišeni kaže

"Doista, onima koji utišaju svoje glasove pred Allahovim Poslanikom - a to su oni čija je srca Allah iskušao u bogobožnosti...", tj. očisti ih i učini ih spremnim i prilagodljivim, "pripada oprost i nagrada velika." Imam Ahmed navodi od Mudžahida, koji kaže: "Pisano je Omeru, r.a., vladaru pravovjernih, da li je čovjek koji ne želi počinuti grijeh i ne učini ga bolji od čovjeka koji želi učiniti grijeh, ali ga ne učini?" Omer, r.a., na to je odgovorio: "Doista, oni koji žele počinuti grijeh, pa ga ne učine;

"to su oni čija je srca Allah iskušao u bogobožnosti - njima pripada oprost i nagrada velika."

إِنَّ الَّذِينَ ينادُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ۚ وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

"Zbilja, oni koji te dozivaju iza soba - većina njih ne razmišlja."/4/ "A da su se oni strpjeli dok im ti sam izideš, bilo bi im bolje, a Allah prašta i milostiv je."/5/

Zatim je Uzvišeni Allah ukorio one koji dozivaju Allahova Poslanika, s.a.v.s., iza soba u kojima se nalaze njegove supruge, kao što čine neučtivi beduini, pa kaže Uzvišeni: **"Većina njih ne razmišlja."** Zatim je

Uzvišeni Allah, dž.š., ukazao na uljudnost u tome i rekao:

"A da su se oni strpjeli dok im ti ne izideš, bilo bi im bolje..." Znači bilo bi im bolje i korisnije i na dunjaluku i na ahiretu. Onda Uzvišeni kaže pozivajući ih na tevbu i na pokajanje: **"A Allah prašta i milostiv je."** Već je spomenuto da je ovaj ajet objavljen u vezi sa El-Akrea ibn Habisom et-Temimi, r.a., o čemu mnogi govore. Navodi Imam Ahmed od El-Akrea ibn el-Habisa, r.a.: /196/ "Da je on dozivao Allahova Poslanika, s.a.v.s., rekavši: "O Muhammede, o Muhammede", a ima predanje da je rekao: "O Resulullah", pa mu nije odgovorio. Zatim je rekao: "O Allahov Poslanice, doista je moja zahvala lijepa, a moje je kudenje ružno." Na to je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "To pripada Uzvišenom Allahu."

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِمَهْلَةٍ فَتُصَيَّبُوا عَلَى مَا فَعَلْتُمْ بِنَدِيمٍ ۚ وَأَعْمُوا أَن فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ لَعَنِتُّمْ ۚ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ ۚ فَضَلَّ مَن لَّوَّاهُ اللَّهُ وَنِعْمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ حَكِيمٌ ۝

"O vjernici, ako vam nekakav razvratnik (fasik) donese kakvu vijest, dobro je provjerite, da u neznanju nekome zlo ne učinite, pa da se zbog onog što ste učinili pokajete."/6/ "I znajte da je među vama Allahov Poslanik; kad bi vas on u mnogo čemu poslušao, doista biste nastradali, ali Allah je nekima od vas pravo vjerovanje omililo, i u srcima vašim ga lijepim prikazao, a nevjerovanje i razvrat i neposlušnost vam omrazio. Takvi su na pravom putu", /7/ "dobrotom i blagodatí Allahovom - A Allah sve zna i mudar je."/8/

Uzvišeni naređuje provjeru vijesti fasika iz opreza da se ne bi presudilo po njegovim riječima, jer on u vezi s tom vijesti može biti lažov ili da je pogrešno prenese te se sudija može povesti za njegovim riječima. Poznato je da je Uzvišeni Allah zabranio da se slijedi put griješnika. Zbog toga veći dio uleme odbija prihvatiti prenošenje od nepoznatih lica, kako se ne bi pogriješilo u nekom određenom pitanju. Ima i onih koji prihvataju prenošenje takve osobe, jer je po njima obavezna provjera u slučaju da je prenosilac vijesti griješnik, a ne nepoznata osoba. Mnogi spominju da je ovaj ajet objavljen zbog slučaja Velida ibn Ukbee ibn Ebi-Muajta, kad ga je Poslanik, s.a.v.s., poslao da preuzme zekat od plemena Benu-Mustalik. O tome govori više izvora, a ponajbolji je onaj koji navodi

Imam Ahmed u svome Musnedu preko prvaka plemena Benu Mustalik Harisa ibn Ebi-Dirara, oca Džuvejrije bint el-Haris, majke svih vjernika, r.a. Navodi Imam Ahmed preko Dinara da je čuo Harisa ibn Ebi-Dirara el-Huzai, r.a., gdje kaže: /197/ "Došao sam pred Allahova Poslanika, s.a.v.s., pa me je pozvao u islam. Ja sam prihvatio donijevši čvrstu odluku o tome. Zatim je pozvao na davanje zekata, što sam također prihvatio rekavši: "O Allahov Poslaniče, vratit ću se svom plemenu, pozvati ih u islam i na davanje zekata, pa ko mi se bude odazvao sakupit ću njegov zekat, a ti, o Allahov Poslaniče, pošalji izaslanika da preuzme što budem sakupio." Nakon što je Haris sakupio zekat od onih koji su se odazvali, obaviješten je čovjek koji je trebao ići po to. Međutim, on nije odmah otišao, tako da je Haris pomislio da ima nešto pri njemu što je razljutilo Uzvišenog Allaha i Njegova Poslanika, s.a.v.s. Pozvao je ugledne ljude svoga plemena i rekao im: "Allahov Poslanik rekao mi je da će mi u određeno vrijeme poslati svoga izaslanika, da bi od mene preuzeo prikupljeni zekat. Allahov Poslanik, s.a.v.s., drži zadanu riječ, a ja ne vidim šta je zadržalo njegova izaslanika, osim ako nije srdžba, pa zato, hajdemo do Poslanika, s.a.v.s. U međuvremenu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao je Velida ibn Ukbeta ibn Ebi-Muajta, kako bi od Harisa preuzeo prikupljeni zekat. Velid je krenuo, prešavši jedan dio puta, pa se, prepavši se, vratio do Poslanika, s.a.v.s., i rekao: "O Allahov Poslaniče, Haris mi je odbio predati zekat i htio me ubiti!" Tako se razljutio Allahov Poslanik, s.a.v.s., da je poslao delegaciju do Harisa, koji se već sa svojim drugovima bio zaputio prema Medini. Sretnu se na putu te povikaše: "Ovo je Haris!" Kad im je prišao on ih upita: "Kome ste se zaputili?" "Tebi" - odgovoriše. "Zašto?" - zapita Haris, a oni odgovoriše: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., tebi je poslao Velida ibn Ukbeta, a on je smatrao da mu ti nećeš dati zekat i da ćeš ga ubiti." Na to Haris, r.a., reče: "Ne, tako mi Onoga Koji je poslao Muhammeda, s.a.v.s., uistinu, ja ga nisam ni vidio, niti mi je došao." Kad je Haris došao pred Poslanika, s.a.v.s., on ga je upitao: "Jesi li ti odbio dati zekat i htio ubiti moga izaslanika?" - A on odgovori: "Tako mi Onoga Koji te je poslao, uistinu nisam ga ni vidio, a nije mi ni došao, a do sada se nisam pojavljivao, jer sam se bojao da nisam izazvao srdžbu Uzvišenog Allaha i Njegova Poslanika." Prenosilac kaže: "Pa je objavljena sura:

"O vjernici, ako vam nekakav razvratnik donese..." do riječi: **"Mudar je."** Ovo prenose Ibn Ebi-Hatim, Ibn-Džerir i Taberani. Uzvišeni Allah kaže:

"I znajte da je među vama Allahov Poslanik", tj. budite sigurni da je pored vas Allahov Poslanik, te ga izdžite i ukazujte mu počasti, budite učtivi sa njim i slijedite njegove naredbe. On najbolje zna što je u vašem interesu i milosniji je prema vama od samih vas, a i njegovo mišljenje o vama potpunije je od vašeg, kako kaže Uzvišeni:

"Vjerovjesnik treba da bude preči vjernicima nego oni sami sebi." (23:6) Zatim je objasnio da

je njihovo mišljenje beznačajno u odnosu na brigu za njihovo istinsko dobro. Pa kaže Uzvišeni: **"Kad bi vas on u mnogo čemu poslušao, doista biste nastradali"**, tj. kad bi vas slijedio u svemu onome što vi sami odabirete, to bi odvelo u grijeh, kao što Uzvišeni kaže:

"Da se Allah za prohtjevima njihovim povodi, sigurno bi nestalo poretka na nebesima i na Zemlji i u onom što je na njima..." (23:71) A riječi Uzvišenog Allaha:

"Ali, Allah je vama vjerovanje omililo i u srcima vašim ga lijepim prikazao", tj. učinio ga dragim u vašim dušama i uljepšao ga u vašim srcima. Prenosi Imam Ahmed od Enesa, r.a., koji kaže: /198/ "Kaže Allahov Poslanik: 'Islam se očituje, a iman je u srcu.' Zatim pokaza svojom rukom na prsa i reče: 'Bogobojaznost je ovdje, bogobojaznost je ovdje.'"

"A nevjerovanje i razvrat i neposlušnost vam omrazio", tj. učinio vam mrskim i nevjerovanje i razvrat, a to su veliki grijesi, a i neposlušnost, a to su svi grijesi. Ova je postupnost zbog upotpunjenja blagodati. A riječi Uzvišenog: **"Takvi su na pravom putu"**, tj. oni koji posjeduju ova svojstva Allah je dao uputu. Prenosi Imam Ahmed, uz još nekoliko hadisa od Ebu-Rifaata ez-Zerkija, a ovaj od svoga oca da je čuo Resulullaha, s.a.v.s., kako čini dovu u Bici na Uhudu kada su mušrici uzimali, govoreći: - jedan dio od onoga što je rekao - /199/ "Allahu moj, omili nam iman i ukrasi ga u našim srcima, a odbaci od nas nevjerovanje, razvrat i neposlušnost i učini nas od onih koji su upućeni..." U jednom merfu hadisu kaže se: /200/ "Koga obrađuju njegova dobra djela, a krivo mu je zbog njegovih loših djela, taj je vjernik." Zatim kaže Uzvišeni:

"...dobrotom i blagodat Allahovom...", tj. ovo davanje koje vam je podario, to je blagodat od Njega vama.

"A Allah sve zna i mudar je", tj. zna ko zaslužuje uputu, a ko zabludu. Mudar je u Svojim riječima, Svojim dijelima, Svome zakonu i propisima.

وَأِنْ طَافَتَا نِزْمَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
 أَفْتَلَوْا فَاصْلِحُوا بَيْنَهُمَا فَإِنَّ بَيْنَهُمَا عَلَى الْآخِرَىٰ فِقْلًا لَّوَاللَّهِ
 نَبِيٌّ حَتَّىٰ نَفِيءَ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ فَإِنَّ فَاءَ تَ فَاصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿١٠١﴾ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَاصْلِحُوا بَيْنَ أَخْوَتِكُمْ
 وَأَتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٠٢﴾

"Ako se dvije skupine vjernika sukobe, izmirite ih; a ako jedna od njih ipak učini nasilje drugoj, onda se borite protiv one koja je učinila nasilje sve dok se Allahovim propisima ne prikloni, onda ih nepristrano izmirite i budite pravedni; Allah, zaista, pravedne voli." /9/ **"Vjernici su samo braća,**

zato pomirite vašu dva brata i bojte se Allaha da bi vam se milost ukazala."/10/

Naređuje Uzvišeni Allah Svojim robovima da pomiruju zavađene grupe:

"Ako se dvije skupine vjernika sukobe, izmirite ih..."; i pored međusobne borbe Allah, dž.š., naziva ih vjernicima. Ovim Buharija, i neki drugi, potkrepljuju svoj stav da se ne izlazi iz imana zbog grijeha, pa makar oni bili i veliki, dok suprotno mišljenje imaju haridžije, mu'tezile i njima slični. U Buharijinom se Sahihu navodi hadis o h. Hasanu, a prenosi ga Ebu-Bekr, r.a., gdje se kaže: /201/ "Allahov je Poslanik, s.a.v.s., jednog dana držao hutbu na minberu, a sa njim je bio Hassan sin Alijin, r.a., pa bi gledao malo u njega, pa malo u narod i rekao: "Zaista je ovaj moj sin (unuk) gospodin, a možda će Allah jednog dana učiniti da se preko njega dvije velike skupine muslimana izmire." Tako je i bilo, kao što je i rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s. Preko njega je Allah, dž.š., pomirio Sirijce i Iračane nakon dugotrajnih ratova i žestokih okršaja. A riječi Uzvišenog:

"A ako jedna od njih ipak učini nasilje drugoj, onda se borite protiv one koja je učinila nasilje, sve dok se Allahovim propisima ne prikloni..."; tj. sve dok se ne vrate Allahovim propisima i propisima Allahova Poslanika, s.a.v.s., i da slušaju i slijede samo istinu. U sahih hadisu navodi se tako od Enesa, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: /202/ "Pomozi svoga brata pa bio on onaj koji čini nekome nepravdu ili je ona nad njim učinjena! (zalima i mazluma)" - pa sam upitao: "O Poslaniče, znam kako bih pomogao mazlumu, ali kako pomoći zalimu?" Alejhis-selam reče: "Da ga spriječiš da nasilje učini; to mu je, zaista, pomoć." Navodi Imam Ahmed od Enesa, r.a., koji kaže: /203/ "Rečeno je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.: "Bilo bi dobro da odeš do Abdullaha ibn Ubejja" - pa mu se zaputio Vjerovjesnik, s.a.v.s., jašuci na magarcu, a za njim su ostali išli pješke, sve do mjesta koje je bilo barovito (močvarno). Kada mu je Vjerovjesnik, s.a.v.s., prišao, ovaj mu reče: "Odmakni se od mene, tako mi Allaha, smrad tvog magarca uznemirava me." A onda je jedan od ensarija rekao: "Tako mi Allaha, magarac Allahova Poslanika bolje miriše od tebe." Prenosilac nastavlja pa kaže: "Onda se Abdullah i njegovi ljudi razljutili, razljutili su se isto tako i ashabi, te je među njima nastala tuča motkama, rukama i obucom, pa smo obaviješteni da je zbog toga došla objava:

"Ako se dvije skupine vjernika sukobe, izmirite ih..." O ovome govore i Buharija i Muslim. A Uzvišeni kaže:

"...Pa ako se priklone, onda ih nepristrasno izmirite i budite pravedni. Allah, zaista, pravedne voli"; tj. budite pravedni među njima kako bi svaki od njih bio pravedno zadovoljan.

"Allah, zaista, pravedne voli." Prenosi Ibn Ebi-Hatim od Abdullaha ibn Amra, r.a., koji kaže: /204/

"Uistinu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Zaista će oni koji su bili pravedni na dunjaluku biti na minberima od dragulja u blizini Milostivog Allaha, a zbog učinjene pravde na ovom svijetu.' Ovo prenosi i En-Nesai, a ovaj lanac prenosilaca je veoma čvrst, jer svi oni u lancu ispunjavaju uvjete sahiha. Pričao nam je Abdullah ibn Jezid sa svojim senedom od Abdullaha ibn Amra, r.a., a ovaj od Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: /205/ "Pravedni kod Uzvišenog Allaha na Sudnjem danu će biti na minberima od svjetlosti, s desne strane Arša; to su oni koji su bili pravedni u svojim presudama, prema svom narodu i prema onima koji su im bili potčinjeni." A riječi Uzvišenog:

"Vjernici su samo braća"; tj. svi su braća u vjeri, kao što je rekao i Allahov Poslanik, s.a.v.s.: /206/ "Muslimani su braća i jedan drugom ne smiju činiti nasilja, niti smiju jedan drugoga napuštati." A i u sahihu se kaže: /207/ "Allah će pomoći onome ko bude u pomoći svome bratu." I u drugom Sahihu: /208/ "Primjer vjernika u međusobnoj pažnji, milosrđu i saosjećanju jeste kao jedno tijelo. Kada oboli jedan njegov organ, svi ostali organi odazovu mu se i pridruže u bolu sa nesanicom i groznicom." A riječi Uzvišenog:

"Zato, pomirite vašu dva brata..."; tj. dvije zavađene skupine.

"I bojte se Allaha"; tj. u svim vašim stvarima.

"Da bi vam se milost ukazala." Ovo je pojašnjenje Allaha, dž.š., da je On Milostiv prema onome ko Ga se boji.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ
مِّن قَوْمٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا
نِسَاءٌ مِّن نِّسَاءٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ
خَيْرًا مِّنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا
بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الْأَسْمُ
الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَّمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١١﴾

"O vjernici, neka se muškarci jedni drugima ne rugaju, možda su oni bolji od njih, a ni žene drugim ženama, možda su one bolje od njih. I ne kudite jedni druge i ne zovite jedni druge ružnim nadimcima! O kako je ružno grješničko ime nakon vjerovanja! A oni koji se ne pokaju - sami sebi čine nepravdu."/11/

Uzvišeni je zabranio ruganje i ponižavanje, kao što je navedeno u sahih hadisu od Allahova Poslanika, s.a.v.s., gdje kaže: /209/ "Oholost je omalovažavanje istine i preziranje ljudi", tj. smatranje drugih manje vrijednim, što je haram. Ponekad se desi da omalovažavani bude bolji kod Allaha, dž.š., od onih koji ga ogovaraju. Zbog toga Uzvišeni kaže:

"O vjernici, neka se muškarci jedni drugima ne rugaju, možda su oni bolji od njih, a ni žene drugim ženama, možda su one bolje od

njih..." A to je dakle zabranjeno i muškarcima i ženama. Uzvišeni Allah kaže: **"I ne kudite jedni druge..."**, kao što je rekao:

"I jedni druge ne ubijajte..." (4:29), tj. nemojte se međusobno ubijati niti kuditi jedni druge. Kudenje je, ustvari, ogovaranje riječima. To je ponižavanje ljudi i nasilje prema njima koje se čine klevetom i podrugivanjem riječima. A Uzvišeni kaže: **"Teško svakom klevetniku, podrugljivcu." (104:1)** Tj. zbog riječi i djela. A riječi Uzvišenog: **"I ne zovite jedni druge ružnim nadimcima"**, znači, nemojte jedni druge nazivati nadimcima koje dotične osobe ne bi voljele čuti. Prenosi Imam Ahmed od Ebu-Džuvejreta ibn Dahaka, koji kaže: /210/ "O nama, Benu-Seleme, objavljeno je:

"I ne zovite jedni druge ružnim nadimcima", pa kaže: "Došao je Allahov Poslanik, s.a.v.s., u Medinu, a među nama nije bio nijedan čovjek, a da nije imao po dva - tri imena. Kad bi nekog od njih Poslanik zvao jednim od tih imena rekli bi: "O Allahov Poslaniče, on se ljuti zbog toga." Pa je objavljeno: **"I ne zovite jedni druge ružnim nadimcima."** Isto ovo navodi i Ebu-Davud. A riječi Uzvišenog:

"O, kako je ružno grješničko ime nakon vjerovanja", tj. ružno je svojstvo podrugljivi nadimak, kao što je bilo u džahilijjskom periodu u kojem su bili upropastili sebe, a poslije toga ušli u islam. **"A oni koji se ne pokaju"**, zbog ovoga, **"sami sebi čine nepravdu."**

يَا أَيُّهَا

الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا
وَلَا يَغْتَاب بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُّحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا
فَكَرَهُمُوهُ وَأَتَقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ﴿١٦﴾

"O vjernici, klonite se mnogih sumnjičenja, neka su sumnjičenja, zaista, grijeh. I ne uhodite jedni druge i ne ogovarajte jedni druge! Zar bi nekom od vas bilo drago da jede meso umrlog brata svoga - a vama je to odvratno - zato se bojte Allaha, Allah, zaista, prima pokajanje i Milostiv je."/12/

Uzvišeni je Allah zabranio Svojim robovima mnoga sumnjičenja, a u to spada uvreda prema porodici, bližnjima i ljudima, bez ikakvog razloga, jer nešto od toga je čisti grijeh, pa neka se toga klone iz opreza. A naveli smo od Predvodnika vjernika, Omera ibn el-Hattaba, koji je rekao: "Nikako ne sumnjaj, ni za jednu riječ koja je izišla iz usta tvoga brata vjernika, da je ona nešto drugo osim istina, a ti ćeš joj u dobru pronaći osnovu." Prenosi Malik od Ebu-Hurejrea, r.a., koji kaže da je rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s.: /211/ "Čuvajte se sumnjičenja, jer je sumnjičenje najveća laž. Nemojte jedan drugog uhoditi, niti prisluškiivati. Nemojte jedan

drugom zavidjeti, niti se međusobno mrziti, niti jedan drugom leđa okretati. Budite, o Allahovi robovi braća." Ovo prenose Buharija, Muslim, Ebu-Davud od El-Utbeja, a ovaj od Malika. Enes, r.a., kazuje da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: /212/ "...Nije dozvoljeno muslimanu izbjegavati brata muslimana duže od tri dana." Ovo prenose Muslim i Tirmizi koji ga smatra vjerodostojnim od Sufjana ibn Ujejneta. **"Nemojte jedni druge uhoditi..."**, tj. motriti jedan na drugoga, a riječ "uhoditi" najčešće se odnosi ili veže sa zlom. Od toga je izvedena i riječ "uhoda" (špijun), dok se riječ "raspitivanje" većinom odnosi na dobro, kao što kaže Uzvišeni Allah, dž.š., govoreći o Jakubu, a.s.:

"O sinovi moji, idite i raspitajte se za Jusufa i brata njegovu..." (12:87) Ponekad se upotrebljavaju obje ove riječi u negativnom smislu, kao što je navedeno u sahih hadisu koji je prethodio. A riječi Uzvišenog:

"...I ne ogovarajte jedni druge..." U ovome se ukazuje na zabranu ogovaranja koju je već rastumačio Zakonodavac. Tako stoji i u hadisu koji navodi Ebu-Davud od Ebu-Hurejrea, koji kaže: /213/ "Rečeno je: 'O Allahov Poslaniče, šta je to gibet?' 'Da spomeneš brata po onome što on ne voli' - odgovori Poslanik, s.a.v.s., pa bi upitan: 'Šta misliš, Allahov Poslaniče, ako je to što sam rekao o mom bratu istina?' Na to će, s.a.v.s.: 'Ako je istina, time si ga ogovorio; a ako to bude laž, onda si ga potvorio.'" Isto ovo prenosi i Tirmizi, navodeći da je hadis hasen sahih, a navodi ga i Ibn-Džerir. Ogovaranje je sa stanovišta idžmaa grijeh, dok je izuzetak iz toga ono "ogovaranje" kod kojeg preovladava općedruštveni interes, kao što je kod iznošenja dobrih i loših osobina prenosioca hadisa i kod ukazivanja savjeta i sl. Sve drugo je strogo zabranjeno. Zbog ovoga je ogovaranje Uzvišeni usporodio sa jedenjem mesa mrtvog insana, kao što kaže:

"Zar bi nekom od vas bilo drago jesti meso umrlog brata svoga - a vama je to odvratno...", tj. prirodno je da vam je to mrsko, pa prihvatite ga kao šerijatsku zabranu, jer je kazna gora od toga. Na ovaj način želi se izazvati odvratnost prema tom činu, a i samo upozorenje, kao što kaže Allahov Poslanik, s.a.v.s., o osobi koja je nešto poklonila, pa to poslije traži natrag - da je: "Poput psa koji povrti pa onda to pojede." Prenosi Ebu-Davud od Ebu-Hurejrea, koji kaže da je rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s.: /214/ "Jednog muslimana njegov imetak, čast i krv, haram su drugome muslimanu; dovoljno je čovjeku zlu to da ponižava svoga brata muslimana." Ovo prenosi i Tirmizi. Prenosi Ebu-Davud od Ebu-Burdeta el-Belevija, koji kaže da je rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s.: /215/ "O vi koji vjerujete samo jezikom i u čija srca iman još nije ušao, ne pratite i ne istražujte mahane muslimana, jer onome ko istražuje tuđe mahane Allah će istražiti njegove mahane. A čiju mahanu Allah istraži, razotkrit će ga među njegovim najbližim." Zatim, prenosi Ebu-Davud od Enesa ibn Malika, koji kaže da je rekao Allahov

Poslanik, s.a.v.s.: /216/ "Kada sam bio na Mi'radžu, prošao sam pored skupine ljudi koji su imali bakrene nokte kojima su trgali svoja lica i prsa." "Ko su ovi, Džibrile?" - upitao sam ga, a on mi odgovori: "To su oni što su klevetali ljude i kaljali njihovu čast." Ovaj hadis prenosi i Ahmed. A navodi Ibn Ebi-Hatim od Ebu-Seida el-Hudrija, koji kaže: /217/ "Rekli smo: 'O Allahov Poslaniče, ispričaj nam šta si vidio u noći Lejletul-Mi'radžu', pa je odgovorio: '...Zatim me je odveo do jednog dijela Allahovih stvorenja. To je narod čiji predstavnici prilaze sa strane jedni drugima i sijeku s njih komadiće tijela, poput obuće; pa kada se nekom od njih stavi u usta, kaže mu se: Jedi, kao što si jeo - a on će u tom jelu nalaziti samo smrt.'" "O Muhammede, i kad bi u tome našao smrt, ona mu je mrska." Pa sam pitao: 'O Džibrile, ko su ovi?' 'To su klevetnici, podrugljivci' - odgovori on. Pa se kaže: 'Zar bi nekom od vas bilo drago jesti meso umrlog brata svoga - a vama je to odvratno.' Ta odvratnost odnosi se upravo na ovo jedenje mesa." Ovako se navodi ovaj hadis, a koji smo već citirali i poduže obradili tumačeći početak sure "El-Isra", a Allahu sva zahvala pripada. Prenosi hafiz Ebu-Ja'la u svom rivajetu o događaju vezanom za kamenovanje Maiza, r.a., kada kaže: /218/ ...Čuo je Vjerovjesnik, s.a.v.s., dvojicu ljudi kako jedan drugome govore: "Zar ne vidiš ovoga koga je Allah zaštitio, a strast ga je dovela do toga da je kamenovan poput psa?" Zatim je produžio Vjerovjesnik, s.a.v.s., dok nije naišao do leša od magarca, pa je rekao: "Gdje su ona dvojica, neka dođu i neka jedu ovog magarca?" A njih dvojica povikaše: "Allah ti oprostio, o Allahov Poslaniče, pa zar se ovo jede?" "Ono što ste govorili o svome bratu malo prije gore je od jedenja mrtvog magarca" - odgovori Allahov Poslanik, s.a.v.s. "Tako mi Onoga u Čijim je rukama moja duša, on (Maiz) sada uživa u ljepotama dženetskih rijeka." Prenosioci ovog hadisa su pouzdani. Navodi Imam Ahmed od Džabira ibn Abdullaha, r.a., koji kaže: /219/ Bili smo sa Poslanikom, s.a.v.s., kada se začuo smrad lešine, pa reče Allahov Poslanik, s.a.v.s.: "Znate li vi kakav je ovo smrad?" "To je smrad onih koji ogovaraju ljude." A riječi Uzvišenog: **"I bojte se Allaha"**, tj. u onome što vam je naredio i u onome što vam je zabranio, te se pazite toga i čuvajte ga se.

"Allah, zaista, prima pokajanje i Milostiv je", znači prima pokajanje onoga ko Mu se pokaje, a Milostiv je prema onome ko Mu se povrati i osloni na Njega. Veći dio uleme kaže: "Put onih koji ogovaraju ljude kako bi se pokajali i iščupali iz toga jeste da čvrsto odluče da se tome više ne vraćaju, te da se pokaju za ono što je prošlo i da traže halala od onoga koga su ogovorili." Tako kažu jedni, dok drugi smatraju: "Nije potrebno traženje halala, zato što postoji mogućnost da bi nakon javne izjave moglo doći do još većeg ezijeta od onoga koji se već zbilo."

Ima još i način da oštećenog pohvali pred skupinom ljudi pred kojom ga je i ponizio, te da ga pohvali u onolikoj mjeri u kolikoj ga je ranije i ponizio,

pa da tako bude jedno za drugo. Tako navodi Imam Ahmed od Muaza ibn Enesa el-Džuheniya, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: /220/ "Ko uzme u zaštitu vjernika od munafika koji ga ogovara, Allah će mu na Sudnjem danu poslati meleka koji će štititi njegovo tijelo od džehenemske vatre. A ko napadne muslimana želeći ga tako osramotiti, Allah će ga zadržati na džehenemskoj ćupriji sve dok ne iskusi zasluženu kaznu zbog onoga koga je oklevetao." To isto navodi i Ebu-Davud.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ
إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا
إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾

"O ljudi, Mi smo vas od muškarca i žene stvorili i plemenima i narodima vas učinili da biste se upoznali. Najugledniji od vas kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji; Allah, uistinu sve zna i nije Mu skriveno ništa."/13/

Obavještava Uzvišeni Allah ljude da ih je stvorio od jedne osobe i od nje stvorio njenog para, a to su Adem i Hava, i podijelio ih na narode i plemena, te su svi ljudi jednaki po porijeklu, nastali od zemlje, odnosno od Adema i Have, a.s. Razlikuje se samo u pitanju vjere i to u tome koliko je ko pokoran Allahu, dž.š., i koliko slijedi Njegova Poslanika, s.a.v.s. Zbog toga Uzvišeni Allah ovako govori, nakon zabrane ogovaranja i međusobnog ponižavanja ljudi upozoravajući na jednakost ljudskog roda.

"O ljudi, Mi smo vas od muškarca i žene stvorili i plemenima i narodima vas učinili da biste se upoznali...", tj. kako bi se postiglo međusobno upoznavanje unutar i van plemenske zajednice. Prenosi Ebu-Isa et-Tirmizi od Ebu-Hurejrea, r.a., a on od Poslanika, s.a.v.s., koji je rekao: /221/ "Upoznajte svoje porijeklo, time ćete učvrstiti rodbinske veze, jer, zaista rodbinske veze donose ljubav u porodici, bogatstvo u imetku i produžuju život." Zatim kaže da je ovaj hadis "garib" i ne zna se za neku sličnu verziju.

A Uzvišeni kaže: **"Najugledniji od vas kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji..."**, tj. izdvajanje jednih ljudi nad drugima kod Allaha je samo po bogobožnosti, a ne po porijeklu. O ovome se navodi više hadisa Allahova Poslanika, s.a.v.s., kao što je: /222/ "Najbolji su među vama u islamu oni koji su bili najbolji i u doba džahilijeta, ako shvate vjeru..." Navodi Buharija od Ebu Hurejre r.a., Muslim navodi od Ebu-Hurejrea, r.a., koji kaže da je rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s.: /223/ "Zaista, Allah ne gleda u vaše izgled, niti u vaše imetke, nego gleda u vaša srca i vaša djela." Ovo navodi i Ibn-Madže. Prenosi Ibn Ebi-Hatim od Ibn-Omera, r.a., koji kaže: /224/ "Učinio je tavaf Resulullah, s.a.v.s., na dan osvajanja Meke, a na

svojoj devi podrezanih ušiju, dodirujući stupove Kabe svojim štapom u ruci. Nije pronašao njoj mjesto za odmor pored džamije, pa je otišao među ljude i izišao do jednog korita i odmorio je. Nakon toga Resulullah, s.a.v.s., održao je govor na svojoj devi, zahvalio se Allahu, dž.š., najljepšom zahvalom, pa rekao: "O ljudi, zaista je Allah, dž.š., uklonio od vas mahane džahilijetskog perioda i hvalisanje svojim očevima. A ljudi ima dvije vrste: čovjek dobar, bogobožan, plemenit prema Allahu, dž.š., i čovjek grješnik, pokvarenjak, fasik." A Uzvišeni Allah kaže:

"O ljudi, Mi vas od jednog čovjeka i jedne žene stvaramo i na narode i plemena vas dijelimo da biste se upoznali. Najugledniji kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji; Allah, uistinu sve zna i nije Mu skriveno ništa." Zatim je dodao, s.a.v.s.: "Govorim ove riječi tražeći oprost a sebi i vama." Ovo navodi i Ibn- Humejd. Imam Ahmed prenosi hadis od Durree bint Ebu-Leheb, r.a., koja kaže: /225/ Ustao je čovjek prema Vjerovjesniku, s.a.v.s., dok je on bio na minberu i upitao: "O Allahov Poslanice, koji je čovjek najbolji?" "Najbolji ljudi su oni koji su najučćeniji i najbogobožniji prema Allahu, dž.š., naređuju dobročinstvo, zabranjuju loša djela i održavaju rodbinske veze" - odgovori Poslanik, s.a.v.s. A riječi Uzvišenog: **"Allah, uistinu, sve zna i nije Mu skriveno ništa"**, tj. dobro vas poznaje, obaviješten je o vašim postupcima i radi šta hoće: upućuje vas ili zavodi, milost ukazuje ili kažnjava. On je Taj Kome je sve poznato. Jedan dio uleme na osnovu ovog ajeta i hadisa smatra: da bi mladenci bili jedno drugom "prilika", ne postoji drugi uvjet osim vjere, zbog riječi Uzvišenog: "Najugledniji kod Allaha jeste onaj koji Ga se najviše boji", dok drugi koriste ovaj ajet za neka druga dokazivanja u fikskim djelima, kao što je naše djelo "Kitabul-ahkam", koje sadrži jedan dio toga.

*قَالَتِ الْأَعْرَابُ
 ءَأَمَّا قُلُوبُهُمْ فَلَمْ نُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا وَمَا يَدْخُلُ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ
 وَإِنْ تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلَيْكُم مِّنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْءٌ إِنَّ اللَّهَ
 غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤﴾ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ
 لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ
 الصَّادِقُونَ ﴿١٥﴾ قُلْ اتَّبِعُوا اللَّهَ بِدِينِكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ
 وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٦﴾ يَمُنُّونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْأَلُوا
 قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ إِسْلَمْتُ بِلِ اللَّهِ مِنْ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَاكُمْ لِلْإِيمَانِ
 إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٧﴾ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ
 بَصِيرٌ يَّمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

"Neki beduini govore: 'Mi vjerujemo!' Reci: 'Vi ne vjerujete, ali recite: 'Islam smo primili!' - a iman još nije ušao u vaša srca. A ako Allahu i Njegovom Poslaniku budete pokorni, On vam nimalo neće umanjiti nagradu za djela vaša" - Allah, uistinu, prašta i Milostiv je."/14/ "Pravi su vjernici samo oni koji u Allaha i Poslanika Njegova vjeruju i poslije više ne sumnjaju i bore se na Allahovu putu imecima svojim i životima svojim. Oni su iskreni."/15/ "Reci: 'Zar vi da obavještavate Allaha o vjerovanju svome, kad Allah zna sve što je na nebesima i na Zemlji! Allah sve zna."/16/ "Oni ti prebacuju što su primili islam. Reci: 'Ne prebacujte mi što ste islam primili; naprotiv, Allah je vama milost podario time što vas je u pravu vjeru uputio, ako iskreno govorite."/17/ "Allah sigurno zna tajne nebesa i Zemlje i Allah dobro vidi ono što radite."/18/

Uzvišeni Allah poriče beduinima to što sami sebe nazivaju vjernicima, a tek su prihvatili islam, a za to vrijeme nisu uspjeli učvrstiti vjerovanje u svojim srcima.

"Neki beduini govore: 'Mi vjerujemo!' Reci: 'Vi ne vjerujete, ali recite: 'Islam smo primili!' - a iman još nije ušao u vaša srca." Iz ovog ajeta - kerima može se zaključiti da je imam nešto specijalnije u odnosu na islam, kako smatraju pripadnici ehli-sunneta vel-džema'ata, pa navode hadis Džibrila, a.s., kada je upitao šta je islam, zatim iman, zatim insan. Na taj se način izdvaja iz općeg u posebno, a iz posebnog u još bolje. A pošto su beduini sami sebe uzdigli na položaj na koji još nisu bili stigili, na ovaj im se način skreće pažnja zbog toga. Oni ne spadaju u kategoriju munafika, kako ih neki smatraju, jer da su

kao oni ponašali bi se svirepo i nečasno kao što je tako spominju munafici u suri "Et - Tevba" (97.ajet). Međutim, o njima se govori na jedan odgajivački način.

"Reci: 'Vi ne vjerujete, ali recite: 'Islam smo primili!' - a iman još nije ušao u vaša srca", tj. još uvijek niste stigli do toga da shvatite suštinu vjere. Zatim kaže Uzvišeni:

"A ako Allahu i Njegovom Poslaniku budete pokorni, On vam nimalo neće umanjiti nagradu za djela vaša." Znači, neće vam uskratiti od vaših nagrada ništa, kao što kaže Allah, dž.š.:

"A djela njihova nećemo nimalo umanjiti" (52:21) ili kao što kaže: **"Allah, uistinu, prašta i Milostiv je"**, tj. prema onima koji se kaju i traže oprost. Uzvišeni Allah kaže: **"Pravi vjernici..."**, tj. oni čiji je iman upotpunjen, a to su:

"... samo oni koji u Allaha i Njegova Poslanika vjeruju i poslije više ne sumnjaju...", tj. ne postoji ni trun sumnje u njihovu vjerovanju, oni se nalaze u jednom takvom stanju, stanju istinskog i čistog vjerovanja."

"I bore se na Allahovu putu imecima svojim i životima svojim." Znači, predaju se punim srcem i najvrednijim svojim imetkom u pokornosti Allahu, dž.š., kako bi zadobili Njegovo zadovoljstvo.

"...Oni su iskreni" - kada kažu da su vjernici. Nisu kao neki beduini u kojima nema imana osim onog što je na jeziku. Prenosi Imam Ahmed od Ebu-Seida el-Hudrija, r.a., koji kaže: "Zaista je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: /226/ "Vjernici na dunjaluku dijele se u tri skupine: oni koji vjeruju u Allaha, dž.š., i Njegova Poslanika i u to ne sumnjaju i bore se na Allahovu putu imecima i životima svojim; oni kojima ljudi mogu povjeriti svoje imetke i svoje živote, i oni koji svoje želje prepuštaju Allahu, dž.š." A riječi Uzvišenog Allaha:

"Reci: Zar vi da obavještavate Allaha o vjerovanju svome...", tj. zar vi da ga izvijestite o onome što je u dušama vašim,

"...kad Allah sve zna što je na nebesima i na Zemlji..." Znači ništa Mu se ne može sakriti, ni na Zemlji ni na nebu, ma koliko i jedno zmo, ni manje od toga, a ni veće.

"...Allah sve zna." Zatim kaže Uzvišeni: **"Oni ti prebacuju što su primili islam. Reci: 'Ne prebacujte mi što ste primili islam...'"** Znači, beduini koji su prigovarali zbog svoga islama, slijeđenja i pomaganja Poslanika, s.a.v.s. Odgovarajući im, Uzvišeni kaže:

"Reci: 'Ne prebacujte mi što ste primili islam...'", jer ako bude koristi od islama, ta korist će vama doći, a Allah u svemu tome nudi sreću.

"...Naprotiv, Allah je vama milost podario time što vas je u pravu vjeru uputio, ako iskreno govorite." Znači pozivate se u islam kao što je rekao i Vjerovjesnik, s.a.v.s., ensarijama na Hunejnu: /227/ "O ensarije, zar vas nisam našao zalutalim, pa

vas je Allah preko mene uputio? I bili ste razjedinjeni, pa vas je Allah preko mene zbližio, bili ste i siromašni, pa vas je Allah preko mene obogatio?" Nakon svakog upita oni bi odgovorili da ih je Allah i Njegov Poslanik najbolje usrećio. Prenosi hafiz Ebu-Bekr el-Bezzar od Ibn-Abbasa, r.a., koji kaže:/228/ Došli su iz plemena Benu-Esed kod Resulullaha, s.a.v.s., i rekli: "O Allahov Poslaniče, prihvatili smo islam i nismo se borili protiv tebe, dok drugi Arapi jesu", pa je rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s.: "Njihovo shvatanje je malo, a šejtan govori preko njihovih jezika." I objavljen je ovaj ajet:

"Oni ti prebacuju što su primili islam..." Zatim kaže: "Nije nam poznato da postoji druga verzija, osim ove." Nakon toga je Uzvišeni više puta ponavljao da su Mu poznate vijesti kod svih bića i da vidi djela svih stvorenja, pa kaže:

"Allah, sigurno zna tajne nebesa i Zemlje i Allah dobro vidi ono što radite."

Ovo bi bio tefsir posljednjeg ajeta sure El-Hudžurat.

A Allahu pripada zahvala i dobročinstvo, molimo Ga da nam pokaže ispravan put i da nas pomogne u našem trudu da završimo ovo djelo kako bismo Uzvišenog Gospodara, Allaha, dž.š., zadovoljili.

